

Bekwaamheidseisen leraar primair onderwijs

Uit: Besluit van 16 maart 2017 tot wijziging van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel en het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel BES in verband met de herijking van de bekwaamheidseisen voor leraren en docenten.

Drie bekwaamheden (artikel 2.2)

De bekwaamheid tot het geven van onderwijs omvat de volgende bekwaamheden:

- a. de vakinhoudelijke bekwaamheid;
- b. de vakdidactische bekwaamheid; en
- c. de pedagogische bekwaamheid.

Met de kennis en kunde ten aanzien van de genoemde bekwaamheden toont de leraar aan dat hij zijn werk als leraar en als deelnemer aan de professionele onderwijsgemeenschap die hij samen met zijn collega's vormt, kan verrichten op een professioneel doelmatige en verantwoorde wijze.

De bekwaamheid tot het geven van onderwijs voor leraren godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs omvat niet de vakinhoudelijke bekwaamheid (artikel 2.3).

A. Vakinhoudelijke bekwaamheid

Vakinhoudelijk bekwaam (artikel 2.4) betekent dat de leraar in ieder geval:

- a. de inhoud van zijn onderwijs beheerst;
- b. boven de leerstof staat;
- c. de leerstof zo kan samenstellen, kiezen of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren;
- d. vanuit zijn vakinhoudelijke expertise verbanden kan leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap;
- e. kan bijdragen aan de algemene vorming van zijn leerlingen;
- f. zijn vakkennis en -kunde actueel houdt.

Aanvullende eisen vakinhoudelijke bekwaamheid voor leraar primair onderwijs (artikel 2.5) betekent dat de leraar:

- a. de leerstof beheerst qua kennis en vaardigheden van het onderwijs waarvoor deze leraar bevoegd is, gericht op het behalen van de kerndoelen en de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van het primair onderwijs, en de theoretische achtergronden daarvan kent;
- b. de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier kan uitleggen en demonstreren hoe ermee gewerkt wordt;
- c. een grondige beheersing van taal en rekenen heeft;
- d. zich theoretisch en praktisch verdiept heeft in ten minste één ander leergebied of een deel ervan;
- e. zich theoretisch en praktisch verdiept heeft in de leerstof voor dat deel van de leerjaren waarin hij werkt, of een andere geclusterde indeling van leerjaren die binnen een bepaald type school gebruikelijk is.
- f. de opbouw van het curriculum en de doorlopende leerlijnen overziet;

- g. weet hoe zijn onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op het vervolgonderwijs;
- h. de samenhang tussen de verschillende vakken in het curriculum kent;
- i. weet dat zijn leerlingen de leerstof op verschillende manieren kunnen opvatten, interpreteren en leren;
- j. zijn onderwijs kan afstemmen op de verschillen tussen leerlingen;
- k. zijn leerlingen duidelijk kan maken wat de relevantie is van de leerstof voor het dagelijkse leven en voor het vervolgonderwijs.

B. Vakdidactische bekwaamheid

Vakdidactische bekwaamheid, algemeen

Vakdidactisch bekwaam betekent in het algemeen dat de leraar (artikel 2.8):

- a. de vakinhoud leerbaar maakt voor zijn leerlingen, in afstemming met zijn collega's en passend bij het onderwijskundige beleid van zijn school;
- b. de vakinhoud weet te vertalen in leerplannen of leertrajecten;
- c. de vertaling van de vakinhoud doet met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze, waarin in ieder geval de volgende handelingselementen herkenbaar zijn:
 1. hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen;
 2. bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen;
 3. hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of en hoe de leerdoelen gerealiseerd worden;
 4. hij stelt op basis van zijn analyse zo nodig zijn onderwijs didactisch bij;
 5. hij laat zijn onderwijs met de tijd mee gaan.

Vakdidactische bekwaamheid, kennis

De leraar is vakdidactisch bekwaam wat betreft kennis (artikel 2.9), indien hij ten minste:

- a. kennis heeft van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en hij die kan herkennen in het leren van zijn leerlingen;
- b. verschillende methodes en criteria kent waarmee hij de bruikbaarheid ervan voor zijn leerlingen kan vaststellen;
- c. verschillende manieren kent om binnen een methode te differentiëren en recht te doen aan verschillen tussen leerlingen;
- d. de methode kan aanvullen en verrijken;
- e. weet hoe een leerplan in elkaar zit en de criteria kent waaraan een goed leerplan moet voldoen;
- f. kennis heeft van digitale leermaterialen en leermiddelen en de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en beperkingen daarvan kent;
- g. de verschillende didactische leer- en werkvormen en de psychologische achtergrond daarvan kent;
- h. de criteria kent waarmee de bruikbaarheid daarvan voor zijn leerlingen kan worden vastgesteld;
- i. verschillende doelen van evalueren en toetsen kent;

- j. verschillende, bij de doelen als bedoeld in onderdeel i, passende vormen van observeren, toetsen en examineren kent;
- k. toetsen kan ontwikkelen, toetsresultaten kan beoordelen, analyseren en interpreteren en de kwaliteit van toetsen en examens kan beoordelen;
- l. bruikbare en betrouwbare voortgangsinformatie kan verzamelen en analyseren en op grond daarvan zijn onderwijs waar nodig kan bijstellen;
- m. zich theoretisch en praktisch heeft verdiept in de vakdidactiek ten behoeve van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.

Vakdidactische bekwaamheid, kunde

De leraar is vakdidactisch bekwaam wat betreft kunde (artikel 2.11), indien de leraar ten minste:

- a. onderwijs kan voorbereiden, wat betekent dat hij:
 - 1. doelen kan stellen, leerstof kan selecteren en ordenen;
 - 2. samenhangende lessen kan uitwerken met passende werkvormen, materialen en media, afgestemd op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen;
 - 3. passende en betrouwbare toetsen kan kiezen, maken of samenstellen;
- b. onderwijs kan uitvoeren en het leren kan organiseren, wat betekent dat hij:
 - 1. een adequaat klassenmanagement kan realiseren;
 - 2. aan leerlingen de verwachtingen en leerdoelen duidelijk kan maken en leerlingen kan motiveren om deze te halen;
 - 3. de leerstof aan zijn leerlingen begrijpelijk en aansprekend kan uitleggen, voordoen hoe ermee gewerkt moet worden en daarbij inspelen op de taalbeheersing en taalontwikkeling van zijn leerlingen;
 - 4. doelmatig gebruik kan maken van beschikbare digitale leermaterialen en leermiddelen;
 - 5. de leerlingen met gerichte activiteiten de leerstof kan laten verwerken, daarbij variatie aanbrengen en bij instructie en verwerking differentiëren naar niveau en kenmerken van zijn leerlingen;
 - 6. de leerling kan begeleiden bij die verwerking, stimulerende vragen stellen en opbouwende gerichte feedback geven op taak en aanpak;
 - 7. samenwerking, zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid stimuleren;
- c. onderwijs kan evalueren en ontwikkelen, wat betekent dat hij:
 - 1. de voortgang kan volgen, de resultaten kan toetsen, analyseren en beoordelen;
 - 2. feedback kan vragen van leerlingen en deze feedback tezamen met zijn eigen analyse van de voortgang kan gebruiken voor een gericht vervolg van het onderwijsleerproces;
 - 3. leerproblemen kan signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen kan zoeken of doorverwijzen;
 - 4. advies kan vragen aan collega's of andere deskundigen;
 - 5. weet wanneer en hoe hij advies kan geven;
 - 6. hierbij gebruik kan maken van methodieken voor professionele consultatie en leren, zoals supervisie en intervisie;
 - 7. zijn didactische aanpak en handelen kan evalueren, analyseren, bijstellen en ontwikkelen;
 - 8. kan bijdragen aan pedagogisch-didactische evaluaties in zijn school en deze in afstemming met zijn collega's kan gebruiken bij de onderwijsontwikkeling in zijn school;

9. de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs kan uitleggen en verantwoorden;
10. in staat is tot kritische reflectie op zijn eigen pedagogisch-didactisch handelen.

C. Pedagogische bekwaamheid

Pedagogische bekwaamheid, algemeen

Pedagogische bekwaamheid betekent dat de leraar (artikel 2.14):

- a. met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze en in samenwerking met zijn collega's een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren;
- b. de ontwikkeling van zijn leerlingen volgt in hun leren en gedrag en daarop zijn handelen afstemt;
- c. bijdraagt aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen;
- d. zijn pedagogisch handelen kan afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn;
- e. bijdraagt aan de burgerschapsvorming en de ontwikkeling van de leerling tot een zelfstandige en verantwoordelijke volwassene;
- f. zijn aanpak in het onderwijs in pedagogische zin blijft aanpassen aan de tijd.

Pedagogische bekwaamheid, kennis

De leraar is pedagogisch bekwaam wat betreft kennis (artikel 2.16), indien hij ten minste:

- a. kennis heeft van ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorie die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en die kennis kan betrekken op zijn pedagogisch handelen;
- b. kennis heeft van agogische en pedagogische theorieën en methodieken, die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en die kan betrekken op zijn pedagogisch handelen;
- c. kennis heeft van veelvoorkomende ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen;
- d. weet hoe hij zicht kan krijgen op de leefwereld van zijn leerlingen en hun sociaal-culturele achtergrond en weet hoe hij daarmee rekening kan houden in zijn onderwijs;
- e. zich theoretisch en praktisch heeft verdiept in de pedagogiek van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.

Pedagogische bekwaamheid, kunde

De leraar is pedagogisch bekwaam wat betreft kunde (artikel 2.18), indien hij ten minste:

- a. groepsprocessen kan sturen en begeleiden;
- b. vertrouwen kan wekken bij zijn leerlingen en een veilig pedagogisch klimaat scheppen;
- c. ruimte kan scheppen voor leren, inclusief het maken van vergissingen en fouten;
- d. verwachtingen duidelijk kan maken en eisen stellen aan leerlingen;
- e. het zelfvertrouwen van leerlingen kan stimuleren, hen kan aanmoedigen en motiveren.

- f. oog heeft voor de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen en daar recht aan doet;
- g. ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen kan signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen;
- h. zijn onderwijs en zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen kan uitleggen en verantwoorden;
- i. zijn pedagogisch handelen kan afstemmen met ouders en anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerling betrokken zijn;
- j. in staat is tot kritische reflectie op zichzelf in de pedagogische relatie;
- k. zijn eigen grenzen kan bewaken.